

HANDLINGSPLAN FOR ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ *SOM FREMMER HELSE, TRIVSEL OG LÆRING*

WANG Ung Oslo Skoleåret 2022-2023

Innhold

Introduksjon.....	3
Kapitel 1: Aktivitetsplikten.....	4
Følge med.....	4
Gripe inn	5
Varsle	5
Undersøke	6
Sette inn tiltak	6
Dokumentere.....	6
Kapitel 2: Vårt elevsyn og våre verdier	7
Kapitel 3: Våre mål for det psykososiale miljøet på skolen	9
Kapitel 4: Årshjul for arbeid med det psykososiale skolemiljøet: Helhetlig Helse 22/23	10
Kapitel 5: Helsetjenesten på skolen vår	12
Kapitel 6: Til læreren og treneren	13
Den gode økta	14
Inspeksjon	16
Ressursteam	17
Elevundersøkelsen	18
Relasjonskartlegging.....	19
Miljøbæreren skoleåret 22-23	20
.....	20
Kapitel 7: Skolevegring – en kortfattet veileder	21
Kartlegging: Lærers/treners beskrivelse av situasjonen	22
Kartlegging: Elevens beskrivelse av situasjonen	23
Kartlegging: Foresattes beskrivelse av situasjonen	24
Vedlegg 1: Aktivitet/dokumentasjon knyttet til elevens psykososiale skolemiljø, oppl. §9a-4	25
Logg knyttet til sak	27
Evaluering av tiltak.....	27
Elevens vurdering:	28
Foresattes vurdering:.....	28
Skolens vurdering:	28
Oppsummering:.....	29

Vedlegg 2: Støtteark for kollegaobservasjon	30
Referanser og videre lesning:.....	31
Bibliografi	32

Introduksjon

Begrepet psykososial viser til hvordan man har det med seg selv (psyken) når man er med og rundt andre (sosial). Dette dokumentet er skolens handlingsplan som beskriver målene for det psykososiale miljøet på WANG Ung Oslo og hvordan vi arbeider med disse gjennom skoleåret.

Planen inneholder informasjon til lærere og foresatte, et felles årshjul med ulike sosiale tiltak og en kort forklaring av aktivitetsplikten fra §9 a-4 i Opplæringsloven. Elevenes stemme er avgjørende i arbeidet med det psykososiale miljøet på skolen, og derfor står den også sentralt i denne planen. Vi lærere og trenere arbeider med miljøet i det daglige møte med elever og elevgrupper, og kapittel 6 i handlingsplanen er rettet mot lærerne og trenerne våre med nyttige hjelpemidler og referanser for å arbeide med læringsmiljøet i sine klasser. Til slutt finnes malene vi bruker for oppfølging av elever og grupper når vi oppdager at skolemiljøet ikke oppleves som trygt og godt.

Handlingsplanen er forankret i Opplæringslovens §9 A-2 og 3, hvor det står følgende:

«Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

(Oppl. §9 A-2.)

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helse, trivselen og læringa til elevane.»

(Oppl. §9 A-3.)

Vi har nulltoleranse mot mobbing og trakassering slik det beskrives i Opplæringsloven. Vi jobber **mot** mobbing og trakassering, men enda viktigere er det å jobbe systematisk **for** et trygt, godt og inkluderende skolemiljø.

Arbeidet vårt med skolemiljøet baserer seg på nyere forskning, og deler av grunnlaget for denne handlingsplanen finnes i Utdanningsdirektoratets nye kompetansepakke, hvor målet er å hjelpe ansatte og

ledere i skolene til å øke kompetansen sin om trygt og godt skolemiljø.

(Udir 2021)

Kapitel 1: Aktivitetsplikten

Aktivitetsplikten forteller oss hvordan vi skal møte mobbing og mistrivsel på skolen vår.

Som navnet tilsier, plikter vi å handle aktivt for at elevene skal ha et trygt og godt skolemiljø. Hjemmel for aktivitetsplikten finner vi i Opplæringsloven § 9 A-4:

Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

(Oppl. § 9 A-4)

Hovedpoenget med aktivitetsplikten er å poengtere at lærere og trenere som trygge voksenpersoner er helt avgjørende for elevenes trygghet og trivsel. Den presiserer at alle på skolen er pliktet til å følge med og gripe inn dersom man oppdager eller mistenker situasjoner som går imot målet om et trygt og godt skolemiljø. Aktivitetsplikten består av seks deler. Disse delene vil beskrives kort under. For videre lesning henviser vi til Utdanningsdirektoratets skriv om stegene i aktivitetsplikten fra rundskriv om skolemiljø 3-2017. (Udir 2017)

Følge med

Alle som arbeider på skolen, har en plikt til å følge med på hva som skjer på skolen og gripe inn hvis de ser krenkelser. Det kan være vanskelig å oppdage krenkelser i form av eksempelvis utestenging, baksnakking og mobbing på nett.

Snakk med elevene, se etter endringer i adferd og gruppedynamikk. Situasjoner med overganger mellom timer, friminutt og før og etter trening kan være ekstra utfordrende for mange elever. Vær til stede, følg med og si heller fra en gang for mye enn for lite.

Gripe inn

Hvis du som ansatt i skolen overhører for eksempel hatytringer eller observerer mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking, skal du gripe inn umiddelbart og stoppe situasjonen. Det kan for eksempel dreie seg om å stanse en slåsskamp eller annen fysisk krenkelse, stanse en utfrysningssituasjon eller stanse og iverksette elever som kaller andre stygge ting.

Varsle

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette skal sikre at rektor får oversikt over hvordan elevene har det på skolen og vil være et godt utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker.

Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. **Plikten til å varsle rektor gjelder for all mistanke.**

Undersøke

Dersom noen som jobber i skolen, ser eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt, skal de undersøke saken med en gang. Plikten til å undersøke betyr at skolen skal undersøke elevens opplevelse av skolemiljøet. Skolen skal ikke skaffe og vurdere bevis for eller mot at eleven er blitt krenket eller mobbet. Skolen skal sørge for elevenes medvirkning når de undersøker saker. Dette skal gjøres ved at involverte elever blir hørt, og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid.

Sette inn tiltak

Skolen har plikt til å sette inn egnede tiltak for alle elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak. Det er en del av skolens faglige vurdering å ta stilling til hvilke tiltak som er egnet, også der eleven er motvillig.

Vedlagt handlingsplanen ligger maler til tiltaksplaner for oppfølging av enkeltindivider og grupper/klasser, hvor man må sette inn og vurdere tiltak for å bedre elevenes opplevelse av miljøet.

Dokumentere

Vi må dokumentere skriftlig hva vi gjør for å sørge for at elever har det trygt og godt på to områder:

- 1.** Dokumentere hvilke **tiltak** vi planlegger å gjennomføre - gjennom en aktivitetsplan.
- 2.** Dokumentere **hva vi har gjort** for å følge opp delpliktene i hver enkelt sak, det vil si følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak.

Den skriftlige dokumentasjonen inneholder sensitive personopplysninger og skal behandles etter personopplysningslovens regler. Dokumenter lastes opp i Sikker Sak, slik at elever og foreldre får et bevis på at skolen tar saken deres på alvor og forplikter seg til å hjelpe eleven.

Kapitel 2: Vårt elevsyn og våre verdier

På WANG Ung Oslo har vi et positivt elevsyn. Med det mener vi at det ikke finnes svake elever, men at elevenes forskjeller bidrar til et godt læringsmiljø. Noen liker matte, andre liker norsk, mens noen aller helst bare vil trene hele tiden. En av grunntankene til WANG er at man kan bli bedre i sin idrett ved å lære av elever som holder på med andre idretter, og denne tanken om at ulikheter innad i felleskapet er positivt, gjelder i klasserom så vel som på treningsfeltet.

Skoleåret 2020-2021 gjennomførte vi et arbeid sammen med elevene, hvor målet var å definere hva som kjennetegner WANG-Ung-eleven og hvilke verdier som er viktige for oss.

Etter å ha definert en verdi som «*det som er godt ved noe*» og arbeidet med dette i gruppevis i klassene, fikk vi veldig mange gode forslag fra elevene. Det var fire betegnelser som stod stødig igjen da vi reflekterte og sammenfattet arbeidet.

Interessert står øverst. Dette symboliserer hvordan vi er interessert i å lære av og med hverandre, og at vi er åpne for forskjeller og ser på disse som gode muligheter for å lære. Dette er i tråd med den neste verdien, *inkluderende* som ble løftet frem fordi samhold og fellesskap er en av de viktigste faktorene for å lykkes både innen skole og idrett, samtidig som inkludering står som en motvekt til mobbing og utestenging. *Ydmyk* betyr at vi skal være stolte, men også takknemlige over å gå på skolen vår og at vi får lov til å holde på med den idretten vi liker sammen med andre som har samme mål og drømmer som oss selv. Vi oppfører oss fint og bidrar positivt til kulturen i skolens nærområde og tar vare på skolebygget og treningsarenaene. *Ambisiøs* kommer av at vi jobber hardt og langsiktig for å nå målene vi har satt oss, og at vi er ambisiøse på egne og andres vegne. Dette er relevant både i klasserommet og på idrettsarenaen, da det er like viktig med hardt arbeid og høye mål i fag som på trening. For at elevene skal ta eierskap til disse verdiene og de skal bli en del av skolens kultur er det helt avgjørende med voksenpersoner som gode forbilder. På WANG Ung Oslo møter du lærere og trenere som er interessert i faget de underviser i og at elevene skal få vist frem sine ulike gode sider. Det jobbes systematisk og målrettet for et inkluderende miljø. De ansatte er ydmyke og takknemlige over å få jobbe med aktiv ungdom fra hele landet og ambisiøse i arbeidet med å få ut potensialet i hver enkelt elev!

I tillegg til verdiene våre har vi noen sitater som fungerer som en rettesnor i en hektisk hverdag:

- *Alle elever er **våre** elever.*
- *Det finnes ikke vanskelige barn, men barn som har det vanskelig.*
- *Små ting kan gjøre en stor forskjell -smil og si hei!*
- *Omsorgsfull kontroll kommer fra lærere som vet, ser, våger og kan.*

Kapitel 3: Våre mål for det psykososiale miljøet på skolen

Vi er altså forpliktet av Opplæringsloven til å skape et trygt og godt læringsmiljø for elevene våre.

For å arbeide med dette må vi forstå hva dette betyr for oss på WANG Ung Oslo, og vi har derfor satt opp noen helt konkrete mål, slik at vi hele tiden kan jobbe målrettet for å nå disse.

- **Alle elever på WANG Ung Oslo har minst én voksenperson de kan snakke med på trening og på skolen.**
- **Alle elever på WANG Ung Oslo har minst to medelever de liker å være med på trening og på skolen.**
- **Alle elever, lærere og andre ansatte på WANG Ung Oslo behandler sine medmennesker og skolebygget/treningsanlegg med respekt.**

Kapitel 4: Årshjul for arbeid med det psykososiale skolemiljøet: Helhetlig Helse 22/23

HELHETLIG HELSE WUO SKOLEÅRET 22/23 						
Måned	Tema	Tiltak elever	Tiltak foreldre	Interne tiltak	ansvar	oppfølging
Aug/sept/okt	Mat og drikke	Matbag	Foreldremøte	Tilrettelegge matbag	Idrettskoordinator, TSK	
		Sunn idrett - foredrag	Foreldremøte	Trenere deltar på foredrag	Idrettskoordinator, TSK	
	Idrett og trening	Bevistgjøring knyttet til totalbelastning i oppstartsfasen	Foreldremøte og informasjonsskriv	Trenere har fokus på totalbelastning og begrenser hopp og løp	Idrettsansvarlig, MWK	
		Fairplay		Trenere diskuterer hvordan vi skal legge til rette for glede, samarbeid og fellesskap på trening	Trenere 8.trinn	
		Garderobekultur: Elevene lager egne regler for hva som gjelder i garderoben			Trenere 8.trinn	
	Skolemiljø	Gjennomgang av skolens verdier med klassevis workshop for å diskutere disse i praksis	Informasjon hjemmeside	Verdier og quotes på veggene	Sosiallærer + Rektor	
		Markering av verdensdagen for psykisk helse (10. oktober)	SoMe	Stands med informasjon, konkurranser og premier i friminutt. Kaffe til lærere. Kopper, Ballonger, hand-outs etc.	Sosiallærer, helseyskepleier	
	Klassemiljø	Utarbeiding av klasseregler. "Elevenes stemme", "Sånn vil vi ha det hos oss"	Reglene sendes ut til foreldre i etterkant	Gjennomgang av reglene på team eller klassemøter	Kontaktlærere	
		Overnattingstur i Oslomarka for 8.- og 9.trinn	Tydlig informasjon ut i god tid		Kontaktlærere og faglærer	
	HØSTFERIE					
okt/nov/des	Vekst og utvikling	Teoritime: Vekstspurt - hva er det og hvordan bør man trene?			Teamleder 8.trinn og Idrettskoordinator	
	Idrett og trening	Innføring i skadefriappen		Trenere legger opp til praktisk gjennomføring av skadefriappen over minst 4 uker	Teamleder 8.trinn	
	Alle temaer	Elevundersøkelsen			Idrettsansvarlig, MWK	
		Underveisvurdering		Ta med et trivselspunkt i underveisvurdering for trening	Teamleder 8.trinn	
	Skolemiljø	Informasjon om 9A og et trygt og godt skolemiljø, samt våre mål i handlingsplanen	SoMe/Hjemmeside	Bygger videre på dette i arbeid med klasseregler	Sosiallærer, helseyskepleier, sos.-ped.	
	Klassemiljø	Juleverksted: Klassene pynter sine klasserom og konkurrerer om prisen beste julerom. Ledelsen kårer en vinner som får en premie.	SoMe		Elevråd og sosiallærer	
Psykisk helse	Elevsamtaler, høyde, vekt, samtale			Helseyskepleier		
JULEFERIE						

JULEFERIE						
jan/feb/mar	Mat og drikke	Minne om matbag og vit-D	Minne om matbag og vit-D	Trenere planlegger for en felles lunsj med trinnet i forbindelse med trening	Trenere 8.trinn (lunsj), Idrettskoordinator (infoskriv)	
	Idrett og trening	Fagdag i trening for elevene		Gjennomgå milepælsplanen for å avgjøre innhold til fagdag.	Trenere 8.trinn	
		Intensitetsstyring: 10%-regelen			Henning Marthinsen	
	Folkehelse og livsmestring	Prosjekt på 10.ende trinn		HVEM HER: Tverrfaglig prosjekt, folkehelse og livsmestring: Algoritmer, selvbylde, pålitelige kilder	Lærere og trenere på trinnet	
	Bordtennisturnering	Elevrådet arrangerer bordtennisturnering for alle klasser	SoMe + premie		Elevrådet	
	Vinteraktivitetsdag	Trinnvis aktivitetsdag med lek og moro i snøen eller på skøyter	Bilder på SoMe	Ansvarsfordeling og tydelig info ut for valg av aktivitet hvis mulig.	Trinnvis.Trenerseksjonen.	
Sex og samliv	UKE 6					
PÅSKEFERIE						
april/mai/juni	Søvn og restitusjon	Kartleggingsoppgave: hvor får jeg tid til å hente meg inn?	Infoskriv om restitusjon		Idrettskoordinator, TSK	
	Idrett og trening	Info om overgang til sommerferie			Idrettskoordinator, TSK	
	Alle temaer	Undervisvurdering		Ta med et trivselspunkt i undervisvurdering for trening	Trenere 8.trinn	
		Elevundersøkelsen			Idrettsansvarlig, MWK	
	Eksamensperiode	Oppfølging og sosialt på skolen			Sosiallærer	
	Pride-markering					
	Friidrettsdag	Hele skolen på NIH/Sognsvann			Trenerseksjonen	
	Sosialdag sommer	Klassevis/trinnvis på Huk/Bygdøy/Tøyen			Kontaktlærere og faglærere	
	Eleverådsdagen	Sosial dag på Valle			Eleverådsleder og sosiallærer	
	Vitnemålsutdeling	Taler og blomster til 10. trinn			Ledelsen	
Livsmestring	HLR og førstehjelpkurs			Teamleder 8.trinn		
SOMMERFERIE						

I tillegg til dette har elevrådet en egen plan over sosiale tiltak som f.eks. spillsamlinger på biblioteket, turnering i bordtennis, halloweenfeiring o.l.

Elevrådet har også gjennomgått handlingsplanen og skolens oversikt over arbeid med det psykososiale miljøet.

Kapitel 5: Helsetjenesten på skolen vår

I 4. etasje har skolehelsetjenesten et eget kontor (mellom rektor og møterommet). Her jobber helsesykepleier, fysioterapeut og sosiallærer på ulike tidspunkter gjennom uken. Vi er her for å hjelpe, og vi har taushetsplikt

Sosiallærer Vegard Smeby Hammershaug
vegard.hammershaug@wang.no

Tlf: 90 67 60 46

Helsesykepleier Nora Sørlien
nora.sorlien@bga.oslo.kommune.no

Tlf: 47 79 95 81

Det finnes også en skolepsykolog i bydelen som vi kan henvise til. Psykologen skal være tilknyttet alle ungdomsskoler og videregående skoler i bydel Grünerløkka og samarbeider med både lærere og elever ved behov.

Kapitel 6: Til læreren og treneren

Overordnet del av læreplanverket beskriver tydelige og omsorgsfulle voksne som grunnlaget for å skape og opprettholde trygge læringsmiljøer (Udir 2017). Helsedirektoratet viser til John Hattie's forskning fra 2009 når de i rapporten «Trivsel i skolen» skriver at læreren er den faktoren som har mest innflytelse på elevens opplevelse av det psykososiale miljøet på skolen (Helsedirektoratet 2015). Det er altså liten tvil om at du som lærer spiller en avgjørende rolle for at elevene skal trives. Spørsmålet er heller *hva* du kan gjøre i det daglige for å arbeide for et trygt og godt miljø i på skolen vår.

Denne planen, skolens mål for det psykososiale miljøet og de fire verdiene som skal kjennetegne WANG Ung-eleven, har ingen verdi i seg selv. Det trygge og gode miljøet vi ønsker oppstår som et resultat av vårt daglige møte med elevene. Når vi forventer at elevene våre skal være interesserte, inkluderende, ydmyke og ambisiøse må vi også praktisere disse verdiene som gode rollemodeller. Elever som opplever å bli sett av lærere og trenere som er interessert i og opptatt av at de skal ha det bra vil bidra til at elevene opplever miljøet på skolen som trygt og godt.

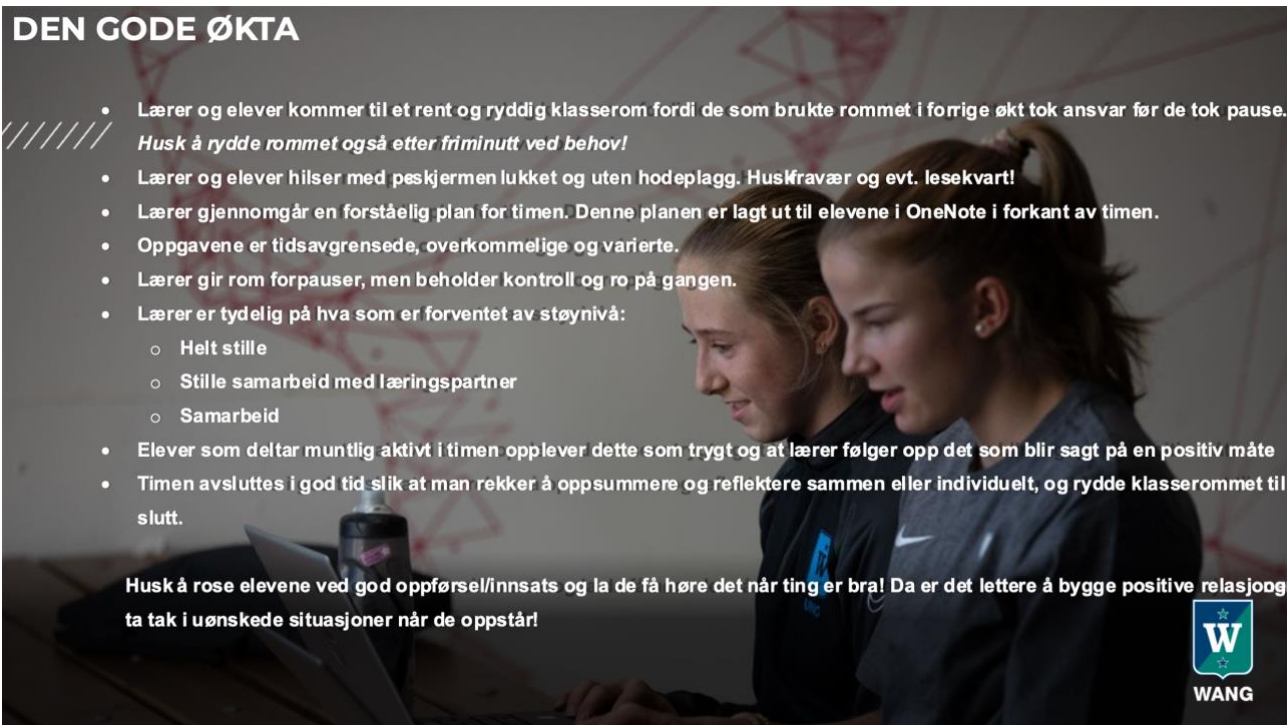
Kapittel 6 er til lærerne og beskriver sentrale deler av en felles standard på skolen vår. Lærere som følger de samme retningslinjene, gir forutsigbare timer og tryggere elever. Oppstart og avslutning av timen, inspeksjon, R-team, skolevegring og kartleggingskjemaer finnes i dette kapitlet.

Den gode økta

Oppstart, aktivisering, læringsfellesskap og avslutning. Dette er sentralt i gode undervisningstimer på skolen vår. Vi har en «smørbrøddliste» lærerne skal følge, selvfølgelig med rom for individuell tilpasning for ulike lærerstiler.

God klasseledelse handler om relasjonsbygging, forutsigbarhet og omsorgsfull kontroll.

Vær trofast mot WANG-standarden for «Den gode økta» for å gi elevene trygghet i en travel hverdag med et høyt aktivitetsnivå.

DEN GODE ØKTA

- Lærer og elever kommer til et rent og ryddig klasserom fordi de som brukte rommet i forrige økt tok ansvar før de tok pause. *Husk å rydde rommet også etter friminutt ved behov!*
- Lærer og elever hilser med peskjermer lukket og uten hodeplagg. *Husk fravær og evt. lesekvart!*
- Lærer gjennomgår en forståelig plan for timen. Denne planen er lagt ut til elevene i OneNote i forkant av timen.
- Oppgavene er tidsavgrensede, overkommelige og varierte.
- Lærer gir rom for pauser, men beholder kontroll og ro på gangen.
- Lærer er tydelig på hva som er forventet av støynivå:
 - Helt stille
 - Stille samarbeid med læringspartner
 - Samarbeid
- Elever som deltar muntlig aktivt i timen opplever dette som trygt og at lærer følger opp det som blir sagt på en positiv måte
- Timen avsluttes i god tid slik at man rekker å oppsummere og reflektere sammen eller individuelt, og rydde klasserommet til slutt.

Husk å rose elevene ved god oppførelse/innsats og la de få høre det når ting er bra! Da er det lettere å bygge positive relasjoner og ta tak i uønskede situasjoner når de oppstår!

God undervisningspraksis

Oppstart

Starte økta presist og etablere arbeidsro.

Klargjøre mål og sikre elevenes forståelse for hva de skal lære.

Vise positive forventninger til alle elever og sørge for å se den enkelte elev.

Gjennomføring

Presentere lærestoffet på en relevant og motiverende måte.

Stille tydelige krav til alle elever.

Tilpasse lærestoffet til den enkelte elev og tilrettelegge for utvikling av ulike læringsstrategier.

Veilede underveis og gi tilbakemeldinger som gir retning for videre arbeid.

Avslutning

Tilrettelegge for refleksjon over egen læring.

Oppsummere og avslutte tydelig.

Formidle tydelige forventninger til videre arbeid.

Hva er akseptabelt lydnivå?

Når skal man bruke datamaskinen, og når skal man ikke bruke den?

Hvordan skal utstyret behandles?

Hvilke konsekvenser skal brudd på regler gi?

Skal elevene sitte i ro, eller kan de bevege seg rundt?

Inspeksjon

I tråd med aktivitetsplikten trukket frem i §9 A-4, handler inspeksjon om å være til stede og vise elevene at du bryr deg om hvordan de har det med seg selv og andre.

Vi vet at de fleste tilfeller hvor elever ikke opplever miljøet som trygt og godt er når voksne ikke er til stede, eller når de opplever at voksne ikke bryr seg og ikke griper inn.

Ifølge forskere ved OsloMet er voksne som er til stede og bryr seg ett av tiltakene som har best effekt i kampen mot mobbing (Lyng 2015). Når du har inspeksjon er det viktig at du beveger deg over hele området, og er særlig oppmerksom på «bortgjemte» steder hvor elevene kan oppholde seg. Vær innom alle åpne klasserom og sett opp døren dersom elever har lukket den.

Vær lojal mot lærerkollegene dine og håndhev skolereglementet slik det skal gjøres. Det må være rettferdig og likt for alle, og forutsigbart for elevene uavhengig av hvem som inspiserer.

Og du; bruk den gule vesten!

Ressursteam

Vi har et ressursteam som møtes en gang hver uke for å drøfte og veilede lærere og trenere som opplever utfordringer med elever, foresatte eller relasjoner i undervisningen.

Dette teamet består av rektor og assisterende rektor, helsesykepleier, sosiallærer og skolens rådgiver fra pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). I alle tilfeller hvor lærere og trenere trenger mer støtte eller andre ressurser enn hva de har på eget team, kan de melde inn saker til ressursteam og bli invitert til møte for videre drøfting. Vanlige saker er spiseforstyrrelser, skolevegring, omsorgssvikt, lærevansker og §9 A-saker. Som beskrevet i kapittel 2, plikter alle ansatte å varsle ved mistanke om at en elev ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Våre rutiner i slike saker er omhandler elevenes subjektive opplevelse.

Ta alltid kontakt med nærmeste leder dersom du har mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø!

Det at eleven har en individuell rett til et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring gir eleven et sterkt vern. Det avgjørende i vurderingen av om elevens rett etter § 9 A-1 er oppfylt er hvordan det psykososiale miljøet virker på den enkelte elevens helse, trivsel og læring. Utgangspunktet for vurderingen er elevens egen subjektive opplevelse av det psykososiale miljøet.

Med andre ord, om en elev sier at han eller hun ikke har det godt på skolen så må vi ta dette på alvor!

Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen er en årlig undersøkelse der elevene våre får si sin mening om hvordan de opplever læring og trivsel på skolen. De mest sentrale temaene undersøkelsen omfavner er:

- Trivsel
- Motivasjon, arbeidsforhold og læring
- Hjem-skole-samarbeid
- Støtte fra lærer
- Vurdering for læring
- Medvirkning
- Regler på skolen
- Trygt miljø

Relasjonskartlegging

En kartlegging av relasjoner i klassen kan gi nyttig informasjon for videre arbeid med læringsmiljøet. Hvor god relasjon har du som lærer til elevene dine? Hvor god relasjon har elevene dine til hverandre? Og hvordan er lærer-elev-relasjonene når man sammenlikner ulike lærere som møter klassen jevnlig? I boken «Trygt og godt skolemiljø» beskrives Garnnøstetesten som et nyttig verktøy hvor læreren kan reflektere over sin relasjon til egne elever og sette inn tiltak for å forbedre disse. s. 46.

I tillegg er hverandre-vurdering og evaluering av egen praksis nyttige verktøy for kartlegging av egne relasjoner.

Se lenker til relevante skjemaer i litteraturlisten.

Miljøbæreren skoleåret 22-23

Miljøbæreren er et tiltak for å løfte og dokumentere elevenes trivsel i skolehverdagen. Det starter med det nye skoleåret høsten 2022 og nedenfor finnes en forklaring på de ulike ansvarsområdene miljøbærerne skal fokusere på.

MILJØBÆEREN

////// For et bedre klassemiljø og flere felles aktiviteter i friminuttene

- To uker om gangen
- To eller tre elever
- Kontaktlærer setter opp en rulleringsliste for klassen

Hver klasse får utdelt et klassesett med aktivitetsutstyr i starten av året. Miljøbærerne har et ekstra ansvar for å ta vare på dette.

Ansvarsområder:

- Har ansvar for fellesopplegg i friminuttet 11.30-12:00 minst én gang i uka.
- Følge med på klassemiljø og medelever- sørge for at ingen er utenfor, verken i klasserommet, på trening, i garderoben eller til/fra trening.
- Skrive refleksjonslogg til samtale med kontaktlærer i studietid.
 - Se egen mal for denne loggen i OneNote under Sosialpedagogisk arbeid
- Hjelpe til med utstyr på trening.
- Fronte fair play og inkludering aktivt.
- Bistå lærer med å dele ut utstyr.
- Bistå i ryddeprosess gjennom skoledagen: i klasserommet og fellesareal.
- Hente kostebrett i 4.etg i siste time og feie over klasserommet ved behov.

Kapitel 7: Skolevegring – en kortfattet veileder

Høyt fravær og elever som holder seg hjemme fra skolen over lang tid er ikke noe nytt, men allikevel en økende trend og noe vi som skole må ha et bevisst forhold til.

Skolevegring defineres som «vansker med å gå på skolen, assosiert med følelsesmessig ubehag, spesielt angst og depresjon» (Bernstein, 2001:197) (Kearney, 2008). Årsakene til skolevegring kan finnes i familiesituasjonen, i skole- eller klassemiljøet eller bare hos eleven selv. Veldig ofte er det komplekse situasjoner som er satt sammen av mange ulike faktorer.

For å unngå høyt fravær over tid er det helt avgjørende å oppdage slike tilfeller tidlig for å kunne forstå situasjonen og sette inn relevante tiltak.

Utdanningsetaten har en praktisk og faglig veileder om skolevegring hvor de oppgir følgende som tidlige tegn læreren bør være oppmerksom på:

- Økende fravær og forsentkomminger
- Tegn på mistrivsel som utrygg, innadvendt, snakker aldri høyt
- Er avhengig av en bestemt voksen/medelev
- Holder seg i klasserommet i friminuttet
- Trekker seg vekk fra sosial interaksjon
- Bekymring fra foresatt om at eleven ytrer ønsker hjemme om å slippe skolen

Når man oppdager tendenser til skolevegring, må man kartlegge årsakene til dette og sette inn tiltak med mål om å hjelpe eleven til å være mest mulig på skolen. Eleven man er bekymret for skal meldes inn til skolens ressursteam, men i forkant kan man gjerne gjennomføre en kartlegging for å vite mest mulig om eleven og foresattes opplevelse av situasjonen. Utdanningsetaten har en god mal for kartleggingsamtaler i slike tilfeller:

Kartlegging: Lærers/treners beskrivelse av situasjonen

KARTLEGGING AV SKOLESITUASJONEN	NOTATER
<p>Fravær og vegringsatferd hos eleven <i>(Varighet og hyppighet av fravær, fraværsmønster, hele dager og/eller enkelttimer. Fravær knyttet til fag, situasjoner, personer, aktiviteter. Mønster av vegringsatferd uten fravær, dvs. at eleven forsøker å unngå enkelte fag, situasjoner, personer, aktiviteter.)</i> Har eleven tidligere i skoleløpet hatt mye fravær eller vist vegringsatferd?</p>	
<p>Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller fritiden?</p>	
<p>Vurdering av skolefaglig og sosial kompetanse Fag/områder der eleven viser mestring og trivsel Fag/områder der eleven har vansker</p>	
<p>Enkelt situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hvorfor gikk det bra denne gangen?</p>	
<p>Hvilke viktige voksenrelasjoner har eleven på skolen og hvordan fungerer disse?</p>	
<p>Hvilke viktige relasjoner har eleven til jevnaldrende på skolen?</p>	
<p>Er skolehverdagen organisert, strukturert og forutsigbar for eleven?</p>	
<p>Hvilke tiltak er prøvd ut på skolen og hvordan har dette fungert?</p>	
<p>Hvilke tiltak er igangsatt i skole – hjem samarbeidet og hvordan har dette fungert?</p>	
<p>Forslag til tiltak</p>	

Kartlegging: Elevens beskrivelse av situasjonen

SJEKKLISTE FOR INFORMASJON FRA ELEVEN	NOTATER
Hvilke fag, situasjoner eller aktiviteter på skolen er det eleven liker?	
Er det aktiviteter, fag eller situasjoner som eleven opplever som vanskelige eller ubehagelige? <i>(Lese høyt eller svare på spørsmål foran klassen, ha prøver, ha kroppsøving, fag der eleven må eksponere seg i en gruppe, snakke med voksne på skolen, be læreren om hjelp, jobbe sammen med eller leke med medelever, bruke skolens toalett, spise i klassen, dra hjemme fra om morgenen, forlate foreldrene, skoleveien)</i>	
Har eleven vonde følelser knyttet til noen av situasjonene ovenfor eller mer generelt i forhold til skolesituasjonen? Hva slags følelser dreier det seg om? <i>(trist, redd, flau, nervøs, engstelig, sint)</i>	
Har eleven negative tanker knyttet til noen av situasjonene ovenfor eller mer generelt i forhold til skolesituasjonen? Hva er det eleven tenker? <i>(bekymringer, negative forventninger, tanker om hva som er skummelt eller vanskelig)</i>	
Har eleven andre bekymringer eller har eleven opplevd noe utenom skolesituasjonen som han/hun er opptatt av?	
Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller i fritiden?	
Er det situasjoner eller aktiviteter utenfor skolen i skoletiden som gjør det fristende for eleven og ikke møte opp? <i>(dataspill, møte venner, shopping, god mat, andre hyggelige ting som skjer hjemme)</i>	
Hvilke lærere eller andre voksne på skolen har eleven et godt forhold til, evt. et negativt forhold til?	
Situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hva var det som gjorde at det gikk bra?	
Er skolehverdagen oversiktlig og forutsigbar for eleven? <i>(Har eleven oversikt over skoledagen og skoleuka, hvilke lærere/assistenter som er inne i de ulike timene, hvem eleven kan gå til dersom det er behov for en samtale, etc.)</i>	
Har eleven gode venner?	
Elevens ønsker og mål for hvordan skolesituasjonen skal være?	
Forslag til tiltak	

Kartlegging: Foresattes beskrivelse av situasjonen

SJEKKLISTE FOR INFORMASJON FRA FORESATTE	NOTATER
Foresattes opplevelse av elevens generelle trivsel, på skolen og i fritiden	
Foresattes beskrivelse og forståelse av elevens vansker. Tenker foresatte det kan dreie seg om skolevegring eller er det andre forklaringer?	
Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller fritiden?	
Beskrivelse av eventuell vegringsatferd i hjemmet <i>(Er det vanskelig å få eleven til å gjøre seg klar til å gå på skolen om morgenen, har eleven fysiske plager i forbindelse med krav om skoleoppmøte, men er ellers frisk)</i>	
Dersom eleven har fravær, hva skjer i tiden eleven er borte fra skolen? <i>(dataspill, besøk av familie, ekstra oppmerksomhet fra foresatte, treffer venner utenfor skolen, skolearbeid)</i>	
Helsemessige forhold av betydning for elevens fungering og fravær <i>(eventuell sykdomshistorikk, søvnrutime, matlyst)</i>	
Har det skjedd plutselige endringer eller belastninger i familien som kan settes i forbindelse med elevens vansker? <i>(skilsmisse, flytting, søsken, sykdom etc.)</i>	
Enkelt situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hvilke tanker har foresatte om hva det var som gjorde at det gikk bra i situasjonen?	
Foresattes ansvarsfordeling når det gjelder å følge opp skole og skoleoppmøte	
Eventuelle andre instanser som er involvert i familien	
Eventuelle andre støttespillere i familiens nettverk	
Hvilke tiltak er forsøkt hjemme og hvordan har disse fungert? <i>(Morgenrutiner, bytte av roller mellom foresatte, samtale med eleven)</i>	
Foresattes ønsker og mål for elevens fremtidige fungering	
Forslag til tiltak	

Vedlegg 1: Aktivitet/dokumentasjon knyttet til elevens psykososiale skolemiljø, oppl. §9a-4

Planen gjelder for:	
Klasse:	Skole:

Varslingen ble mottatt:	
Dato:	Mottaker:

Bakgrunn for varslingen/beskrivelse av problemet:

Informasjon om undersøkelserne skolen har gjort:

Tiltak 1	
<i>Beskrivelse av tiltaket</i>	
<i>Begrunnelse for tiltaket</i>	
<i>Når igangsettes tiltaket</i>	

<i>Ansvar for tiltaket</i>	
<i>Dato og deltakere på evalueringsmøtet</i>	

Tiltak 2	
<i>Beskrivelse av tiltaket</i>	
<i>Begrunnelse for tiltaket</i>	
<i>Når igangsettes tiltaket</i>	
<i>Ansvar for tiltaket</i>	
<i>Dato og deltakere på evalueringsmøtet</i>	

Tiltak 3	
<i>Beskrivelse av tiltaket</i>	
<i>Begrunnelse for tiltaket</i>	
<i>Når igangsettes tiltaket</i>	
<i>Ansvar for tiltaket</i>	
<i>Dato og deltakere på evalueringsmøtet</i>	

Planen er utarbeidet (dato):	Medvirkende:
------------------------------	--------------

Logg knyttet til sak

Dato	Aktivitet	Utført av

Evaluering av tiltak

Elev:	Klasse:	Dato for møte:
Hvem deltar på møtet:		

Tiltak som evalueres:

Elevens vurdering:

- Hvordan opplever eleven nåsituasjonen på skolen?
- Hvordan opplever eleven at tiltakene har fungert?
- Elevens synspunkter om videre oppfølging

Foresattes vurdering:

- Hvordan opplever foresatte nåsituasjonen på skolen?
- Hvordan opplever foresatte at tiltakene har fungert?
- Foresattes synspunkter om videre oppfølging

Skolens vurdering:

- Hvordan opplever skolen nåsituasjonen?
- Hvordan opplever skolen at tiltakene har fungert?
- Skolens synspunkter om videre oppfølging

Oppsummering:

Behov for nye tiltak/videreføring av tiltak:	Begrunnelse:
Saken avsluttes:	Begrunnelse:

Eventuelt dato for nytt evalueringsmøte:	
--	--

Vedlegg 2: Støtteark for kollegaobservasjon

Observasjoner – støttende relasjoner

OBSERVASJONER KNYTTET TIL STØTTENDE RELASJONER

Hva gjør læreren for å etablere og opprettholde gode relasjoner til elevene?

	Notater
1. Læreren viser interesse for elevenes erfaringer og verdier	
	Notater
2. Læreren anerkjenner elevene ved å lytte til elevene, hilse, blikkkontakt (osv.)	
	Notater
3. Læreren engasjerer og støtter elevene i den faglige utviklingen	
	Notater
4. Læreren har etablert gode relasjoner til hver enkelt elev som preger klasse miljøet	
	Notater
5. Læreren samtaler med elevene for å opprettholde gode relasjoner	
Annet observasjonspunkt (etter avtale mellom læreren og observatøren i forkant av observasjonen)	Notater

Referanser og videre lesning:

Eriksen, I.M. & Lyng, S.T. (2015). [Skolers arbeid med elevenes psykososiale miljø. Gode strategier, harde nøtter og blinde flekker. NOVA Rapport 14/15 \(fagarkivet.oslomet.no\)](https://www.nova.no/nyheter/2015/11/10/skolers-arbeid-med-elevenes-psykososiale-miljo-gode-strategier-harde-notter-og-blinde-flekker-nova-rapport-14-15-fagarkivet.oslomet.no).

Denne artikkelen ble først publisert på hioa.no/vitenogpraksis 10.10.2017.

Udir. (2021). <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/kompetansepakke-om-trygt-og-godt-skolemiljo/>

Luckner, A.E. & Pianta, R.C. (2011). Teacher-student interactions in fifth grade classrooms: Relation with children's peer behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 32, 257–266.

Hattie, J. (2009). *Visible learning : a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London: Routledge.

Kartlegging av relasjon mellom ansatte og elever, Bergkastet og Duesund 2020.

https://sosempian.no/wp-content/uploads/2018/11/Kap-5_1-Til-arbeid-i-personalet-Kartlegging-av-relasjoner-1.pdf

Observasjon av støttende relasjoner. Udir 2016.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/klasseledelse/skiema-kollegaobservasjon-egenpraksisvurdering/>

Bibliografi

- Helsedirektoratet. «Trivsel i skolen.» https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/trivsel-i-skolen/Trivsel%20i%20skolen.pdf/_attachment/inline/9e76ad2b-14eb-4c5f-bf8b-e157f5efcc06:176ea3b766b3d06407dbd9395c3b1776682c5ab7/Trivsel%20i%20skolen.pdf. 2015.
- Lyng, Eriksen &. «Eriksen, I.M. & Lyng, S.T. (2015). Skolers arbeid med elevenes psykososiale miljø. Gode strategier, harde nøtter og blinde flekker. NOVA Rapport 14/15 (fagarkivet.oslomet.no).» 2015.
- Udir. «Overordnet del - Et inkluderende læringsmiljø.» 2017. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.1-et-inkluderende-laringsmiljo/>.
- . «Utdanningsdirektoratet.» *Aktivitetsplikten i opplæringsloven*. 2017. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/aktivitetsplikt/>.
- . «Utdanningsdirektoratet.» *Kompetansepakke om trygt og godt skolemiljø*. 21. september 2021. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/kompetansepakke-om-trygt-og-godt-skolemiljo/>.